

SESJA Z OKAZJI 25-LECIA UOKiK (13.04.2015)
WYSTĄPIENIE PREMIER EWY KOPACZ

Szanowni Państwo!

To dla mnie wielka przyjemność otworzyć Pierwszy Polski Kongres Prawa Konkurencji. Szczególnie, że przypada on w 25 rocznicę powstania w Polsce Urzędu Antymonopolowego. Dziękuję kierownictwu Urzędu i organizatorom dzisiejszego kongresu za zaproszenie.

Jest mi szczególnie miło widzieć Panią Profesor Annę Fornalczyk, pierwszą szefową i twórczynię Urzędu. To w znacznej mierze jej determinacja, odwaga i przywództwo sprawiły, że Urząd Antymonopolowy, a później Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, odegrał tak kluczową rolę w tworzeniu społecznej gospodarki rynkowej nastawionej przede wszystkim na dobrobyt konsumentów. Dzisiaj Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest instytucją publiczną dobrze postrzeganą zarówno przez obywateli-konsumentów jak i przedsiębiorców. Potwierdzają to badania społeczne prowadzone wśród przedsiębiorców i konsumentów, w których to właśnie UOKiK został oceniony jako instytucja potrzebna, wiarygodna i rzetelna.

Na przykładzie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów widać z perspektywy 25 lat jak ważne było na początku polskiej transformacji stworzenie sieci instytucji, bez których nowoczesna demokracja oparta o wolny rynek oraz poszanowanie praw obywatelskich i konsumenckich nie mogłaby prawidłowo funkcjonować.

25 lat temu mogło się wydawać, że wystarczy, tylko i wyłącznie, uwolnić gospodarkę z gorsetu centralnego planowania, a wolny rynek i konkurencja same doprowadzą do powszechnego dobrobytu. Nieliczni, w tym profesor Fornalczyk, jej współpracownicy i wiele z obecnych tu na sali osób, wiedziało że to nie wystarczy. Że państwo musi aktywnie tworzyć przestrzeń dla rynku i przedsiębiorczości poprzez demonopolizację i aktywną, opartą o twarde prawo politykę ochrony uczciwej konkurencji. To dzięki państwu powstała w Polsce pierwsza ustawa o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym a zasady uczciwej konkurencji stały się elementem ładu gospodarczego i prawnego.

W moim przekonaniu, istnienie tego ładu od samego początku transformacji jest jednym z zasadniczych powodów dla których polska gospodarka okazała się dynamiczna i coraz bardziej konkurencyjna na globalnym rynku.

Dla twórców Urzędu od początku było jasne, że to konsumenci czyli obywatele mają być beneficjentami konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami i że ingerencje urzędu powinny uwzględniać nie tylko abstrakcyjne korzyści gospodarcze, ale także albo przede wszystkim dobro konsumentów. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przywiązuje dużą wagę do spraw konsumenckich, taktując je na równi z działaniami stricte antymonopolowymi. Tu

należy wyrazić szacunek dla dalekowzroczności polskich autorów koncepcji połączenia misji ochrony konkurencji i konsumentów w jednej instytucji, co dokonano się w 1996 r.

Jako dobry przykład pozytywnego wpływu konkurencji może służyć rynek telekomunikacyjny. W 1989 r. telefon był dobrem rzadkim. Czas oczekiwania na podłączenie do sieci państwowego monopolisty był liczony latami. Z tego co pamiętam trwało to około 14 lat. Obecnie przeciętny użytkownik telefonii komórkowej dysponuje więcej niż jednym telefonem, a o klientów rywalizuje czterech dużych operatorów, nie licząc szeregu mniejszych operatorów wirtualnych. Dziś czas oczekiwania na telefon - zakup tego telefonu i podpisanie umowy z operatorem - mierzy się już na minuty.

Ważnym społecznie aspektem ochrony konkurencji i interesu publicznego jest kwestia zamówień publicznych. Wiem, że zwalczanie takich zμών przetargowych to jeden z priorytetów urzędu i cieszę się że macie Państwo na tym polu duże sukcesy, jak chociażby ostatnia sprawa przetargów na kolei.

Szanowni Państwo,

ochrona konsumentów jest esencją nowoczesnej gospodarki rynkowej. Pomimo swojej rosnącej wiedzy i możliwości organizowania się, konsumenci, zwłaszcza osoby starsze, są często nadal najłabszymi uczestnikami rynku. Wprowadzające w błąd reklamy, tak zwane „superokazje”, które okazują się pułapkami finansowymi lub nieuczciwe zapisy umowne są ciemną stroną sukcesu gospodarczego. Wiem, że Urząd kładzie dziś szczególny nacisk na te aspekty ochrony konkurencji, za co bardzo dziękuję.

W ostatnich latach sektorem w którym konsumenci najczęściej i na dużą skalę narażeni byli na niekorzystne działania przedsiębiorców był sektor finansowy. Nie jest to tylko zjawisko polskie, co uwiarydocił ostatni kryzys światowy. Wynika to przede wszystkim z olbrzymiej asymetrii informacji pomiędzy konsumentami a instytucjami finansowymi. Ukrywanie ryzyka, brak rzetelnej informacji i przejrzystości produktów finansowych doprowadził do masowej sprzedaży usług nie dostosowanych do rzeczywistych potrzeb klientów, często powodując dla nich znaczne straty finansowe lub wieloletnie borykanie się z pułapką zadłużenia.

Gigantyczne kwoty jakie przepływają przez sektor finansowy powodują, że nieuczciwe praktyki wobec konsumentów szybko przekładają się na sytuację konkurencyjną w branży finansowej. Instytucje przestrzegające dobrych obyczajów i najlepszych praktyk często tracą klientów na rzecz firm gotowych iść na skróty. Jest to szkodliwe dla konsumentów ale także tworzy ryzyko systemowe bo sektor finansowy, jak wszyscy tu jesteśmy tego pewni, jest krwioobiegiem całej gospodarki.

Z tego powodu podjęłam decyzję o wzmocnieniu finansowym i instytucjonalnym UOKiK aby szybciej i skuteczniej chronić konsumentów na rynku usług finansowych. Na ten cel rząd przeznaczył dodatkowe środki z rezerwy budżetowej w wysokości 5 milionów złotych. W najbliższych dniach podpiszę zarządzenie w tej sprawie.

Rząd, wspólnie z UOKiK, przygotował także nowelizację przepisów wzmacniających ochronę konsumentów na rynku finansowym, które w najbliższych dniach trafią do konsultacji społecznych i międzyresortowych.

Co one będą zawierać? Miedzy innymi:

- zabronione będzie oferowanie konsumentom usług finansowych, które nie odpowiadają ich potrzebom oraz oferowanie usług finansowych w sposób nieadekwatny do ich charakteru;
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów będzie mógł wydać tak zwane decyzje tymczasowe zawieszające dystrybucje produktu finansowego jeszcze w toku postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów;
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów będzie mógł zajmować stanowisko, i to jest bardzo ważne, w indywidualnych lub zbiorowych sprawach cywilnych przed sądami powszechnymi, co powinno pomóc w szybszym rozstrzygnięciu sporów;
- wprowadzimy nowy model kontroli postanowień wzorców umów - to Prezes UOKiK będzie mógł to czynić na drodze decyzji administracyjnej. Oczywiście decyzje tego typu będą wymagały olbrzymiej staranności ze strony Urzędu by nie naruszać praw przedsiębiorców oraz będą podlegały merytorycznej ocenie niezależnego sądu.

Szanowni Państwo,

to nie jedyne działania podejmowane przez mój rząd aby wzmocnić ochronę konsumentów.

Komitet Rady Ministrów zajmie się w najbliższym czasie projektem ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. To odpowiedź na nieuczciwą sprzedaż tak zwanych polis lokat. Projekt wprowadza możliwość odstąpienia od umowy w rok po jej zawarciu, ogranicza wysokość opłat za likwidację polisy przed ustalonym terminem, wzmacnia pozycję Rzecznika Ubezpieczonych, a także wprowadza wymóg analizy potrzeb i możliwości klienta oraz zapewnienia mu szerokiej, rzetelnej informacji.

Rząd pracuje również nad regulacją dotyczącą instytucji i firm udzielających pożyczek poza sektorem bankowym. Przewidują one m.in. ograniczenie pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, przeciwdziałanie tak zwanemu „rolowaniu pożyczek”, wprowadzenie limitu odsetek karnych oraz odsetek od odsetek, a także ustanawia wymagania dla możliwości prowadzenia działalności związanej z udzielaniem kredytów konsumenckich.

Szanowni Państwo,

dzisiejszy kongres i rocznica to doskonała okazja by gorąco podziękować i pogratulować wszystkim Państwu: pracownikom urzędu, obecnym i byłym jego prezesom, ale także środowisku akademickiemu i organizacjom konsumenckim za to, że ochrona konkurencji i konsumentów w Polsce stoi na tak wysokim poziomie. Życzę Państwu dalszych sukcesów w

działaniach na rzecz uczciwej konkurencji i wspieraniu w ten sposób zarówno dobrobytu konsumentów jak i rozwoju przedsiębiorczości.

Dziękuję Państwu!

